

ריבונה של תורה

רעיונות ומאמרים לפרשת השבוע

ה'תשפ"ד אדר א' פרשת אמור ה' ג' אייר התשע"א ה' ג' אייר תשנ"ד ה' ג' אייר תשנ"ד

אשתו כגופו

נאמר "ויברא אלהים את האדם בצלמו" לשון יחיד, ואחר כך נאמר "זכר ונקבה בראם" לשון רבים. ותימצו, שבתחילה עלה במחשבה לברוא שנים ולבסוף נברא אחד. ופירש רש"י שבתחילה עלה במחשבה לברוא שני גופים נפרדים, ולבסוף נברא גוף אחד של שני פרצופים זכר מלפניו ונקבה מאחור.

ומלבד מה שעצם הדבר של "עלה במחשבה" טעון הבנה, יש להבין עוד, שהרי לבסוף אותו גוף נחלק לשנים כפי שבאמת עלה במחשבה מלכתחילה, ואם כן מדוע נברא מתחילה כגוף אחד.

והגור"א בפירושו לספר משלי (ט, ט) פירש ענין זה "וזהו שאמרו בתחילה עלה במחשבה להבראות שנים ולבסוף לא ברא אלא א', וכי ח"ו יש שינוי? אלא שמה שברא הקב"ה את האשה להיות לו לעזר, וכי מה תועלת בה כשהן גוף אחד? ועיקר התכלית היה שיהיו שנים, אך מה שברא הקב"ה תחילה אחד כדי שיהא אהבה ואחוה ביניהם יותר מאחיו ושאר קרוביו שיהיו גוף אחד ממש, וזהו מתחילה דהיינו במחשבה עלה תחילה להבראות שנים שכן הוא התכלית ואחר כך ברא תחילה אחד במעשה".

תורף דבריו הוא שבריאת האיש והאשה בתחילה כאחד לא היתה סוף דבר, אלא היא היתה אמצעי והכנה לברוא אותם בשני גופים נפרדים. אלא שאם מתחילה היו נבראים בשני גופים לא היה האדם קרוב אצל אשתו יותר משאר קרוביו, ולכן נבראו מתחילה בגוף אחד, כדי שאף לכשיפרדו לשני גופים יהיו כדבר אחד ממש שנחלק לשני חלקים, ועל ידי זה תהא ביניהם קרבה ואחדות בלב ובנפש יותר מאשר עם שאר קרוביהם.

ובספר ראשית חכמה (שערי הקדושה פט"ז) הביא **מהזוה"ק** שאין הדברים אמורים רק ביצירת אדם וחווה, אלא שבכל דור ודור ובכל זיווג וזיווג שורשם של הבעל והאשה הוא אחד [וכן כתב **בערבי נחל** (פרי בראשית) "כי כל הנשמות שהיו ושעתידין להיות כולם היו כלולים באדם הראשון נשמות זכרים ונקבות, ולכן כל הזיווגים שבעולם כך הוא כמו באדם הראשון שהאשה נבנית מאחד מצלעותיו"]. ולכן מכריזים ארבעים יום לפני יצירת הולד בת פלוני לפלוני, כדי לחבר בין נשמת האיש ובת זוגו עד שגם לאחר לידתם בשני גופים נפרדים יהיו כדבר אחד וכמקשה אחת.

מדוע הקדיפה התורה את האשה לשאר

הקרובים?

לפי דברים אלה נעמוד בסוד דברי חז"ל שאמרו "אשתו כגופו", כי בחינת הבעל והאשה אינה כאחד ועוד אחד, אלא הם כגוף אחד ממש שנחלק לשני חצאים.

בפרשתנו נאמר (פכ"א פס' ב) "**כי אם לשארו הקרוב אליו**", ודרשו חז"ל **במסכת יבמות** (כב, ב) "**שארו זו אשתו**". ובטעם הדבר שנקראת האשה בשם "שארו" ביאר **הרשב"ם** (בי"ב קט, ב ד"ה שארו) שהוא על שם מה שנאמר "והיו לבשר אחד" (בראשית פ"ב) וכן "שארה כסותה ועונתה לא יגרע" (שמות כא, י), וכן כתב **הרמב"ן** (שמות כא, ט). **ובכתב והקבלה** (כאף) פירש שהאשה נקראת כן משום שהיא יולדת לבעל בנים וגורמת לו בזה לשארית ולקיום והמשכיות [וכעין מה שנאמר "לשום לכם שארית" (בראשית פמ"ה)].

ללא האשה לא היה הבעל מוצא ידיו ורגליו

בהכנת מזונותיו וצרכיו הבסיסיים

והקשה **הכלי יקר** שלפי דרשה זו היה הכתוב צריך לומר בלשון נקבה "לשארו הקרובה אליו". וביאר על פי דברי **הגמ' ביבמות** (סג, א) שרבי יוסי שאל את אליהו הנביא מהו שנאמר "אעשה לו עזר", והשיבו לו אליהו "אדם מביא חיטין חיטין כוסס? פשתן פשתן לובש? לא נמצאת מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו?!". ונמצא שללא האשה לא היה הבעל מוצא ידיו ורגליו בהכנת מזונותיו וצרכיו הבסיסיים, כי אף שידו משגת לרכוש או לייצר את חומרי הגלם, מכל מקום את הכשרון והיכולת להעמיד את הבית על תילו ובפרט את המזון והמחיה העניק הקב"ה לאשה. וכידוע נקרא המזון בשם "שארו", וכמו שנאמר (שמות כא, י) "**שארה** כסותה ועונתה לא יגרע", ולכן האשה היא בעצם "שארו" של הבעל כיון שכל מזונותיו תלויים בה, כי היא זנה אותו ומכינה לו את צרכי חייו ומחיתו וטורחת ועמלה רבות לשם כך. [ולכן נאמר בלשון זכר "לשארו הקרוב אליו", כי האשה נקראת כן על שם המזון].

וסיבת הדבר שהגדיר הכתוב את האשה כ"שארו הקרוב אליו" ולא אמר "אשתו", היא כדי ללמד לבעל שעליו להוקיר ולהעריך ולהכיר לאשתו טובה גדולה על כל הנתונה והעשייה הברוכה שמרעיפה היא עליו, וכלשונו של אליהו הנביא "**שמאירה את עיניו ומעמידתו על רגליו**". וזו גם הסיבה שלמרות שהבעל הינו כהן צריך הוא להיטמא לה.

כל הזיווגים שבעולם הם כמו אצל אדם הראשון

שהאשה נבנית מצלעו של הבעל

אמנם נראה לבאר בזה בענין אחר. כי הנה הקשו **במסכת כתובות** (ח, א) בסתירת הפסוקים בענין יצירת האדם, כי בתחילה

כגודל האחדות בין האיש לאשה כן תגדל מעלת

ואיכות בניהם

ומדברי המלבי"ם למדנו שכגודל האחדות בין האיש לאשה כן תגדל מעלת ואיכות בניהם. כי הנה נאמר בנבואת מלאכי (ב, טו) **"ולא אחד עשה ושאר רוח לו ומה האחד מבקש זרע אלהים"**, ופירש המלבי"ם **"ה' עשה את האדם גוף אחד עם שארו זו אשתו שניהם היו מחוברים יחד בעת שנעשה אדם, באופן ששניהם נבראו בשר אחד ורוח אחד. לא כיתר בעלי חיים שהיו שנים שנים בין בבשר בין ברוח. ולמה עשה כן ולא ברא גם את האדם תיכף נפרד מאשתו? אלא ללמד שבת זוגו של האדם צריך שתהיה דומה לו ומתאחדת עמו בין בבשר שתהיה מעמו ומבית אבותיו. בין ברוח שיהיה להם דת אחת ואמונה אחת. וזהו שאמר ומה האחד. ר"ל ומה מורה האחד והאחדות הזה שצריך להיות בין הזוג? ומשיב שהוא "מבקש זרע אלהים", שעל ידי האחדות שביניהם בבשר וברוח על ידי זה הזרע שיוולד מן הזיווג הזה יהיה זרע אלהים לא זרע כלאים שעטנו כזרע הבהמה שאין שומרים היחוס והאחדות, אלא כזרע אדם הראשון שהוליד בדמותו בצלמו בצלם אלהים"**.

ביאור מטבע הלשון "אלטן" ו"אלמנה"

ובספר הכתב והקבלה (שמות כב, כא) ביאר את מטבע הלשון אלמן ואלמנה, כי "מנה" הוא לשון "חֶלְק" [כמו שנאמר "והיה לך למנה" (שמות פכ"ט) ובתרגום "לחולק"]. ו"אל" הוא לשון שלילה, ואם כן אלמנה היינו "אל – מנה" שנחסרה ואיבדה חלק ממנה, וכן הוא באלמן. כי האיש והאשה הם שני חלקים של אותו גוף, ואין לכל אחד מהם שלימות בפני עצמו אלא על ידי השני, ועל כן כשאחד מהם נפטר, נותר השני ללא חלק מגופו.

האם אף לגבי האשה אופרים "בעלה כגופה" ?

ויש לציין שבספר **בית האוצר** (ח"א כלל רי"ז) נסתפק האם כשם שאמרו "אשתו כגופו" כן אמרו "בעלה כגופה". **ובפרדס יוסף** (שמות כא, יז) הוכיח כן מדברי **האור החיים הקד'** (ויקרא כ, ט) שהמקלל את אביו או אמו נחשב כאילו קילל את שניהם, כי האב והאם הם גוף אחד, וכל דבר שנעשה לאחד מהם נחשב כאילו נעשה לשניהם. [ויש להוסיף שאף בגויים נאמר שאשתו כגופו וכמבואר בספר **אהבת יהונתן** (דברים כג, ה) **ובבן יהוידע** (מגילה יא, ב)].

ולאור זאת ביאר **המלבי"ם** (שמות, שם) את השם "שאר" שניתן לאשה, כי "שאר" הוא שם נרדף לבשרו של האדם, וכמו שנאמר **"ככלות בשרך ושארך"** (משלי פ"ה), וכן **"כלה שארי ולבבי"** (תהלים פ"ג), וכדי לציין וללמד שהאשה והבעל הם גוף אחד וחלק בלתי נפרד זה מזה נקראת האשה בשם שאר [וראה שם שאר קרובים נקראו "שאר בשר", שהיא דרגה פחותה מקירבת האשה שנקראת "שאר"].

ולכן הקדימה התורה בפרשתנו את האשה לשאר הקרובים, כי היא חלק מהבעל וכגופו נחשבת היא וקרבתה אליו גדולה יותר מאשר קרבת שאר קרוביו אליו, וכדברי **רבי אברהם סאנע בעל צרוח המור** (בראשית פ"א) **"ואמר על כן יעזוב איש את אביו ואת אימו ודבק באשתו כי מן הראוי היה אחר שהאשה היא חלק מאיברי האדם שידבק בה ולא באביו כי קרוב אדם אצל עצמו ואשתו כגופו דמיא"**.

[ויש להוסיף כי הנה ידוע שחז"ל תיקנו שלא לפדות שבויים יותר מכדי דמיהן (כמבואר בגיטין מה, א), אמנם כתבו **התוס'** (שם ד"ה דלא, וכן בכתובות נב, א ד"ה והוי) שאדם שהוא בעל ממון יכול לפדות עצמו ביותר מכך ולא אסרו זאת משום ש"כל אשר לאיש יתן בעד נפשו" (איוב פ"ב), והוסיפו שהוא הדין כשרוצה לפדות את אשתו, כיון שאשתו כגופו, ובגופו לא אסרו לפדות. אך בתו אינה כגופו ואסור לפדותה יותר מכדי דמיה].

כוונת היצירה ותכליתה שמהשנים-האיש

והאשה- יהיה אחד

והנה באיגרת הדרכה לחתן כתב **החזן איש "שזו כוונת היצירה- והיו לבשר אחד"**. וביאר הגר"ח **פרידלנדר זצ"ל** (ויידעת כי שלום אהלך עמי לגי) שלמרות המבואר לעיל שהאיש והאשה גוף אחד הם, מכל מקום נבראו בשני גופים שונים כיון שעליהם מוטלת העבודה להתאחד ולהתקרב זה לזה עד שיהיו בבחינת "והיו לבשר אחד" כגוף אחד. ובהתאחדות זו הרי הם מיישמים את כוונת היצירה ותכליתה שמהשנים-האיש והאשה- יהיה אחד. התאחדות זו אינה נוצרת מאליה על ידי חופה וקידושין. בני הזוג באים מבתים שונים ולכל אחד יש אופי שונה, ואף ישנו ההבדל הטבעי שבין האיש לאשה. וגם אם בזמן מן הזמנים השיגו והגיעו למצב של אחדות אין די בזה, כי אחדות זו הינה מצב שנתון לשינויים ותנודות, ובפרט שאין גבול לשלמותה של האחדות. אך ככל שיתמידו בבקשת האחדות כן יעשו את רצון הבורא לראותם אחוזים זה בזה ברוח ובנפש כגוף אחד.

העלון מוקדש להצלחת ר' יהודה דגנה הי"ו. ויצחק ודייזי רבקה קקון וילדיהם הי"ו.

ולרפואת ברוך בן אל"ם, ואסנת מזלי בת בלה קלייר.

תשפ"ב

העלון מוקדש לע"נ: ר' בנימין בן משה ז"ל ♦ אהרן בן יחיא מעברי ז"ל ♦ יחזקאל בן ג'ולית ז"ל למשפחת דגמי ♦ הרב עובדיה בן יעקב ז"ל ♦ שלמה בן מרים ז"ל ♦ מאור בן צביה ז"ל ♦ יצחק בן טאוס סלמי ז"ל ♦ מרת סרח (שרה) בת רחמה ע"ה ♦ מרת צביה בת סרח ע"ה ♦ מרת רחל בת סאלחה ע"ה ♦ מרת נאו'ה בת תאג'ה ע"ה ♦ אבלין בת איבון ע"ה ♦ מרת וואסינה בת סולטנה ע"ה ♦ ת.נ.צ.ב.ה

קורא נכבד!

עלון זה מופץ בעותקים רבים בארץ ובעולם, אם ברצונך לזכות בהפצת תורה לאלפי קוראים מידי שבת, ולהקדיש את העלון למשך חודש או שנה או באופן חד פעמי לברכה להצלחה ולרפואה או להבדיל לע"נ נא פנה לפרטים בטל' הנ"ל

שיעורי הרב המחבר שליט"א בעיר רחובות: בימים א' עד ה' שיעור בגמרא הלכה ומוסר בכולל "שערים המצויינים" (רח' הרוא"ה 17) בין השעות 10:30 - 11:30, וכן 15:30 - 16:30. ובמרכז הרחובי "דרכי אמונה" רח' וינר 2 (מעל 'ברכת השם') ביום רביעי בין השעות 20:00 - 21:15 שיעור במסכת ברכות וכן מוסר ודרוש. וביום חמישי באותם שעות שיעור ב'אור החיים' הקד' על הפרשה (תפילת ערבית לאחר השיעורים). טל' לתיאום דרשות ושיעורים- 050-4191861